

زەكەريا و مەلاكان : شەرى ھونەر و ئىسلام

(بەختيار عزيز)

ئەمە بۇ چەندەمىن جار دەجىت كە مەلا كۆنەپەرستەكان لە كوردستان ، ئەو كەللە پوچانەى كە نايانەوى ھىچ شتىك بىين كە جلوى جوانى و خۆشەويستى و عەشقى تيا بىت ، ھەرەشەو سوكاىەتى بە زەكەرياي ھونەرمەند و سەدان ھەزار كوپو كچى لاوو ھەموو خەلكى ئازادىخووزى كوردستان دەكەن . ئەم ھەرەشەو سوكاىەتى يە كە راستەخۆ لە بىندگۆى ئەو مژگەوتانەى كە بۆتە لانەى پەروردە كردنى تىرۆرىستان ، پەخش دەبىتەو و لە دەزگا راگەياندەنەكانى پارتى و يەكىتەيش بىلأ دەبىتەو .

بەلام ئەو ھى جى ى دوو پرووى ئەم دەسەلاتدارانەى ، ئەو يە كە ئەم دوو دەسەلاتدارە قەزمانەى كوردستان ھەر دەلى ى ميشيش ميوانيان نى يە لەبەرامبەر ئەم مەلا لۆمپەنانە . ھەر لەم روانگەى دىفاع لە كۆنەپەرستى يەشەو يە كاتى كە جلال تالەبانى سەردانى شارىكى وەك كۆيە دەكات و دەكەوتتە وەسفى ، تەنھا باس لە مەلاو شىخ و بەگزادەو ئاغا كۆنەپەرستەكان دەكات و وەك ئەو ھى كۆيە و گشت كوردستان مروقى تىر تىا نى يە لە چەشنى ھونەرمەندى وەك تايەر توفيق و سىوہو باكورى و دەيانى تر .

وہ وا وەسفى دەكات وەك ئەو ھى كۆيە تا ئەمروش ئەشكەوتى ھەرپرا و حجازى ۱۵۰۰ سال لەمەوبەر بىت . ئاخىر ئەگەر ئەمە جگە لە ماستاو نەبىت لەبەر ئىسلامى يەكان و مەلا كۆنەپەرستەكان چى ترە ؟؟ ئى خۆ ئىسلامى يەكانىش دەزانن كە تالەبانى وەك مەلاكان دەلین تەنھا بە ھەويە ئىسلامە . چونكە ئەگەر ئىسلامى عيار ۲۴ بوايە دەبوايە ئىستا دۆستى نىكى ئوسامەو مەلا عومەر بوايە نەك خورمژ بخوا .

ھەلبەت تا ئەو جىگەى دەگەرئەو بەو ھەرەشەو سوكاىەتى يە كە لەلایەن ئەم كەللە پوچانەو دەكرىت بە ھونەرمەندىكى وەك زەكەريا ، كە بۆتە رەمزی داھىنانى ھونەرى نووى و توپ ھەلدانى ئەو داب و نەرىتە كۆنانەى كە دەست و پى ى ھونەرمەندانىشيان كرتوہ بۇ داھىنان ، وە بى دەنگە لىكردنى ئەم جەنابانە ئەمە رىك بە ماناى دوورى ئىسلام و ئەم دەسەلاتدارانەى لە شارستانىەت و لە ھەموو داھىنانە مروقاىەتى يەكان . وە چاويان ھەلنايە لەبەرامبەر سەرھەلدان و گەشەو ئالوگۆرى فەرھەنگە نووى مروقاىەتى يەكان . ھەرەھا دەبىت سەرانى ئەم حزانە بە واقى بزانن كە مەمكىن نى يە تا سەر بتوانن ھەم لە نال بەدن ھەم لە بزمار ، ھەم خۇيان بە مەدەنى و پىشكەوتنخواز لە قەلەم بەدن و ھەم پىيان وابى كوردستان لەو ھەتەى ھەبوو ھەيە و دەبىت ھەر دەبىت جىگەى ئىسلام و مەلا دىناسۆرەكان بىت .

بۇ پاسادانى ئەو قسەىە و دوا پۆزى چارەنوس رەشى ئىسلامى يەكان و دەسەلاتى ئەم قەزمانە ئەو زۆر زەحمەت نى يە ئەگەر راگىرى يەك بەكەن لە كوردستاندا تا بزانن كە مەلا بەشیرو مەلا كرىكار و مەلا على باپىر . ھتد لەگەل زەكەريا لە لاى جەماوہرى كوردستان كاميان بە ئىعتبار ترن ؟؟ لە زۆر شوینى جھان دەنگ دان بۇ شتى زۆر سادە دەكرىت دەبا زەحمەت نەبىت ئەوانىش بەختى خۇيان تاقى بەكەنەو تا بزانن چۆن رىزى سندوقى مەلاكان بەتال و ھەتال دەبىت و رىزى زەكەرياش چۆن شەپۆل دەدات لە خەلكى پىشكەوتنخواز . بەفەلى ھەرئىستا خەلكى كوردستان بەگەنج و لاو و منال و پىرەو زەكەريايان زۆر لا موعتەبەرترە لە ھەموو مەلاكان .

ھەلبەت ئەم ئىعتبارەى زەكەريا لاى خەلك زۆر ئارەزوو مەندانەو بە بى ترس و بى رەچاو كردنى ھىچ بەرژەوہندى يەكە ، تەنھاو تەنھا لە پىناوى دەنگ و ئاوازی پىر جۆش و خېوشى ئەو . نەك ھەر لە ترسا و لە برسا نى يە بەلكو بە پىچەوانەشەو ھەم ھەل و مەرجه سەختەى كوردستاندا خەلك ھەيە بە زەحمەت ژيان دەگوزەرىنى بەلام ئامادەى پۆزى كرى و موچەكەى بدات بە بلىتىك تا گووى لە گۆرانى يەكانى بىت و كەمىك خەمى خۇى برەوئىتەو .

بەلام بە پىچەوانەو ئەو ھى كە خەلك پوودەكاتە مژگەوتەكان بە تايبەتى پۆزى ھەينى ، ھەمووى لە ترسى ئىسلام و ئىسلامى يەكانە بە قەولى ئىسلامى يەكان يانى ترس خوا .

يانى ئەسلى مەسەلەكە ھەر ترسەكەىە . ئىتر لە ترسى خورافەى ئاگرو سزادان بىت كە لە منالى يەو ئەم ترسە خراوہتە ميشكىانەو ياخود ھەلدەخەلەتئىرنىن ، ياخود بە ھىواى ئەو بىت كە لەو دونيا بە ژيانىكى خۆشتر شاد بىت و بگات بەو جۆگەلە شىرو ھەنگوین و حورى و خورافاتانەى تر . ياخود بەھوى ئەو فەزايەو يەكە لە لایەن ئەم ئىسلامیانەو حزیە دەسەلاتدارەكانە خولقاوہ . وە

خەلك ناچارن پرو بىكەنە مەزگەوتەكان . بەلام بە دۇنيايى يەو ھەر كە ئەو خەلكە لە مەزگەوتەكان سەريان ھىنايە دەرەو ۋە پرويان كىردەو ۋە بازارو شويىنى كارو ژيان ئەو ۋە بۇ خۆى ناوەرۆكى ھەموو ئەو خورافەيە دەرەخات كە مەلا كۆنەپەرستەكان بەھۆى دىنەكەيانەو ۋە دەى خەنە مېشكى خەلكەو .

ھەر مەزگەوت بە گۆشت ۋە ئىسكەو ۋە لە دەرەو ۋە مەزگەوتەكان بۆى دەرەكەوئىت كە ژيانى ئاسايى ۋە پۇژانەى خۆى پۇچەلى ھەموو ئەو بىرورا دىنى يانە دەرەخات . بۆيە لەو باوەرەدام ئەگەر پۇژىك لەبەردەم مەزگەوتىك بوەستى ۋە بۆيى ئەمرۆ نايىت كەس پرويكاتە مەزگەوت ، ياخود پارەيان پى بەدى تا ھاتوچۆى مەزگەوت نەكەن ، ئەو بە دۇنيايى يەو پۇژەى ئەوانەى روى تى دەكەن لە %۹۰ كەم دەبىتەو . پراستى نامۆ بونى بىروباوەرە ئاينى يەكان بۇ مەزگەوت ھەر لە وتارە ئاينى يەكانى خۆى ھەموو مەلاكان ديارە ۋە پۇژانە ھەر ئەمە بە خەلكى دەلەن كە خەلكىنە ئىو ھەر بە ھەو ۋە بە قەس ئىسلامن نەك بە كىردەو .

بۆيە ھەر كە لە مەزگەوت دەچنە دەرەو خواتان لەبىر نامىنى . بەراستى ئەم قەسە بە تەواى واقعىە ، چونكە مەلاكان لە ھەموو كەس باشتر دەزانن ئەم دىنە بەزۆر ھەم بەسەر خۆيان ۋە ھەم بەسەر خەلكىشدا فەرز كراو . بەلام بەھۆى ئەو ۋە ھەمو مەلاكان ۋە ئاگان ۋە بەگزا دەكان ۋە دەسەلاتداران بەرژەوئەندى يان لە مانەو ۋە ئەم دىنەدايە بۆيە ۋەك چاويان دەپپارازن . ئەگەر دەسەلاتداران نەبوايە زۆر دەمىك بوو دىن تۆزى بەبادا چو بوو .

بەلام ئەو ۋە كە ماوئەتەو نەك لەبەر راست ۋە روا بووان بىت . ئەخىر . بەلكو بەھۆى ترس ۋە تۇقاندن ۋە كوش ۋە بىرەو ۋە بەلەن لايەن ھەموو ئەو ھىزانەى بەھەر رادەيەك قازانچيان لە مانەو ۋە دىندا بىت . جا بۆيە ھەتا كۆمەلگە پىشكەو ۋە ھەموو شتىكى نوى لە پەرەسەندن دايىت لەوانە ھونەرەكەى زەكەرياش ، مەلاكان ۋە دەسەلاتدارەكانىش ھەتا دەتوانن دژايەتى دەكەن .

بەلام ھاوكلات ئەمانە خۇريان پرو لە ئاوا بوون دەبىت چونكە ھەموو داھىنانىكى نوى بىرېكى نوى لە پىشەو ۋە ھەموو بىرېكى نۆيش دژى دىنە . ۋە ھەموو داھىنان ۋە بىرېكى نوى ۋەك دەرمانىكى گرىنگ وايە بۇ نەخۇش ۋە چارەسەرى نەخۇشى يەكە . ھەلبەت دىن ۋە مەلاكانىش ۋەك قايرۆس ۋە گەنە وان لەسەر جەستەى مەزگەوت پىويستيان بەو ۋە يەك كۆمەلگە ھەمىشە نەخۇش بىت تا ۋەك قايرۆس ۋە گەنە ھەمىشە زىندو بىمىنەو .

ئەمرۆ ئەم حوكمە كە من لىرەدا دەرى دەبىر بەرامبەر بە مەلاكان ۋە دىنەكەيان ۋە دەسەلاتەكەيان لەو ۋە لاي خەلكانىك كە دەم لە ئازادىخوۋازى ۋە مەدەنىيەت دەكوتن كەمىك سەخت يان بە مانايەكى تر بە تەتەرەف بىتە بەرچا . بەلام با پۇژىك كۆمەلگا لەم قايرۆس ۋە گەنە پزگارى بىت ئەو كات زىانى دىن زۆر باش بۇ گشت كۆمەلگە دەرەكەوئىت ، ھەرەك چۇن نەخۇشېك كە لە نەخۇشى يەك رزگارى دەبىت ھەست بە تەندروستى دەكات ، ئەوكلات دەزانى ئەو نەخۇشى يەك چ كارىگەرى يەكى سەلبى ھەبوو لەسەر جەستەى .

بى حكمەت نى يەكە ماركس ۱۵۰ سال لەمەوبەر بە دىنى ووتو تىياكى خەلك ۋە ئەمەى كىردە بە دروشمىك بۇ خەبات لە دژى دىن بە يەقىنەو دەلېم ماركس ئەم ووتە بە ناوبانگەى سەرىپى نەوتو ۋەك ھەندى زەرە ماركسىست ئىدعاى دەكەن .

بۆيە ئەمرۆ ئەگەر ماركس بىمايە ۋە ئەو ھەموو كوش ۋە بىرەى بدىايە ، تەنھا لە جەزائر لە لايەن ئىسلامى يەكانەو ۋە دوو پروى حوكمەتە ئىسلامى يەكەى جەزائرېشى بدىايەكە دەورانىك خۆى لېى ژياو ، ئەو نەك ھەر بە تىياك بەلكو بە قايرۆسى ئىدز ۋە بە تاوان ۋە ھەموو شتىكى خراپ ۋە زيان بەخش ۋە قىزەونى دەشوبھاند .

بەلى بۆيە ئەمرۆ ئەم شەرى ئەم مەلايانە لەگەل زەكەرياي دەكەن فەلەن شەرى ھونەر ئىسلامە . شەرى ھونەر ، بەلام چۆر تەرزىك لە ھونەر كە خەرىكى داھىنانى شىو ھونەرى پۇژاوا ئىنسانى يە . ئەو ھونەرى كە پەيامىك دەدات بە خەلك ۋە دەلى ھونەر پىويستە ئەو چوارچىو ۋە سنورو نەرىتە كۆنانە بېسىنى ۋە ئاويزانى دەرياي ھونەرى جەھانى بىت . ۋە ھەر لەم روانگەيەشەو ۋە كە ئەم مەلايانە دىن ئەم شەرى لەگەل زەكەريا دەكەن . بېھىنە بەرچاومان ئەگەر ھەر ئەمرۆ زەكەريا لە گۆرانى يەكانىا ھىرشى نەكردۆتە سەر ئىسلام بەلام ئەم مەلايانە ئاوا دەكەن ئەگەر گۆرانى يەكان ھىرش بىن بۇ سەر ئىسلام ناخۇچ مەزبەھەيەك بەرى دەخەن .

بۆيە بەراى من ئەمە سەرەتاي شەرى ھونەرە لەگەل ئىسلام . ۋە ئەمەش لە نىوان زەكەريا ۋە مەلا بشىر ۋە مەلا على باپىرى كۆنەپەرست بەرچەستە بۆتەو .

بۆيە پېۋىستە لەسەر زەكەريا ۋەك ھونەرمەندىك لە پرووى سياسى يەوہ باشتى درك بەم شەپرو كېشە يە بكات و خۆى بۆ ئامادە بكات و يەك لەحەزە سلّ نەكاتەوہو خۆى بە تەنھا نەبىنى . ھاوكات ھونەرمەندانى تىرى ھەموو كەسانى پېشكە و تنخوازنا پەزايەتى دەرىپىن .

ديارە خالىكى گرىنگ لەم شەپردا بەرەو روبروونەوہ يە لەگەل سەرانى ئەم حزبانە و پېيان بېلېن ، باشە ئېوہى دەسەلاتدار پوژانە كە باس لە فەرھەنگ و مەدەنىيەت و چى و چى دەكەن چۆنە وا خوتان بى دەنگ دەكەن لە بانگەوازى تېرور كوشتن و سوکايەتى ئەم مەلایانە ؟ . چۆنە رايان ناكېشنە دادگاۋ ئەم بانگەوازەيان لە قورگدا ناخنكىن ؟؟ چۆن رېگە دەدەن بە ئاشكرا ئەم جانەوہرانە بانگەوازى كوشتن و سوکايەتى پى كىردنى خەلكى بن ؟؟ .

خۆ لە زۆر وولاتى ئەوروپى كە رەنگە زەكەرياۋ زۆر لە ھونەرمەندانى تىرى لى بژى ھەركەسيك ئاۋا نەك ھەپەشە بەلكو بچوكتىن تۆمەت و سوکايەتى بە كەسيكى تر بكات دادگا ھوكمى زۆر سەختى بەسەردا دەدات . ئەى چۆنە ئەم دەسەلاتدارانەى كوردستان فزەيان لىۋە نايەت ؟؟ . بۆيە پېۋىستە لەسەر زەكەريا و ھەموو ھونەرمەندانى تر ھەستىن بەم كارە و ھەم پىشى ئەم جانەوہرانەى ئىسلام بگرن و ھەم پىشى تالەبانى و بارزانى بگرن و پېيان بېلېن ئەو ئەو مەلایانە لە پال دەستى ئېوہو بە پارەى ئېوہ لە بىلنگۆى مزگەوتەكانى ئېوہو لە پال ياساۋ دەسەلاتە بەناۋ مەدەنى يەكانى ئېوہو فەتۋا لە دژى ھونەرمەندان دەردەكەن .

لەكۆتايى دا ئەوہ بىلېم كە ھونەر خۆى لەخۆى دا پەيامىكى پېرۆز و مەزنىە بۆ سەعادەتى مروۋ . بۆيە پېۋىستە لەسەر ھەمو ھونەرمەندىك كە لەوہ تىبگات كە ئەم پەيامەش پېرۆزەش بەوہو بەندە كە ئەم ھونەرۋ ھونەرمەندە چەندە دەتوانى دېر بە كۆنەپەرسىتى بدات و خشتىك لەسەر بىناى ئەو دونىايە دابنى كە مروۋ تىبايدا سەعادەت تىبا بەدى دەكات . ئاينىش رېك بە پېچەوانەى ھونەرۋوہ بووہ و خۆى لە خۆى دا دژى ھونەر و پەيامەكەيەتى . بۆيە دەبىت پېش ھەر كەسيك ھەنەرمەند دژى ئاين بىت .

لە واقعدا ئەمەش تايبەتمەندى ھەموو كەلە ھونەرمەنە جھانى يەكان بووہ و ھەميشە ياخى بوئە لە و جھانەى كە دىن ويستويىتى بسەپىنى بەسەر مروۋقى ھونەرمەندا .